

Het bodemrecht van de ontvanger: een onaantastbaar pandrecht

28 oktober 2012

Voor de ontvanger van de Belastingdienst is het bodemrecht een belangrijk hulpmiddel om belastingschulden te incasseren. Hij kan zich verhalen op roerende zaken die zich bevinden 'op de bodem' – in de bedrijfsruimte – die de belastingschuldige in gebruik heeft. Ook als die zaken geen eigendom zijn van de belastingschuldige, maar van derden.

In het Belastingplan 2013 wordt voorgesteld om de positie van de ontvanger verder te versterken. Andere zekerheidshouders, zoals hypotheek- of pandhouders, worden verplicht om de ontvanger te informeren als zij van plan zijn om hun zekerheidsrechten op bodemzaken te gaan uitoefenen. De ontvanger heeft na deze mededeling vier weken de tijd om zijn verhaalsrecht op de bodemzaken uit te oefenen, en zo voor te gaan op andere zekerheidshouders.

De ontvanger van de Belastingdienst kan zijn preferente positie bij de invordering van belastingschulden alleen uitoefenen door beslag te leggen. Als hij gebruik wil maken van het bodemrecht, moet hij eerst beslag leggen op de zaken die zich op de bodem van de belastingschuldige bevinden. En dat gaat in de praktijk nog wel eens mis. Financiële instellingen die de ondernemer krediet verstrekken, verschaffen zich vaak zekerheid door het vestigen van een hypotheek- of pandrecht. Zij kunnen de zaken waarop zij een zekerheidsrecht hebben gevestigd als separatist zonder beslaglegging tot zich nemen. Ook als die zaken zich op de bodem van de ondernemer / de belastingschuldige bevinden. Zij kunnen het bodemrecht van de ontvanger eenvoudig frustreren door de bodemzaken vroegtijdig tot zich te nemen. Ze zijn de ontvanger dan te snel af. Dat gebeurt in de praktijk door de bodemzaken af te voeren naar een derde. Of door gebruik te maken van een bodemverhuurconstructie, een opzet waarbij de ondernemer zijn bodem – zijn bedrijfspand – gaat verhuren aan de kredietverlener. De ontvanger kan dan zijn bodemrecht niet meer uitoefenen omdat de bodem niet langer in gebruik is bij de belastingschuldige.

In het Belastingplan 2013 worden enkele maatregelen voorgesteld om het bodemrecht van de ontvanger te versterken. Zekerheidshouders worden wettelijk verplicht om de ontvanger te informeren als zij van plan zijn om hun zekerheidsrecht op bodemzaken te gaan uitoefenen, of als zij handelingen willen gaan verrichten waardoor de zaken niet langer als bodemzaken kwalificeren. Na deze mededeling krijgt de ontvanger vier weken de tijd om zijn verhaalsrecht op de bodemzaken uit te oefenen, en zo vóór te gaan op de andere zekerheidshouders. Als een zekerheidshouder de meldingsplicht niet nakomt, moet hij de opbrengst van de bodemzaken – de executiewaarde – aan de ontvanger vergoeden. Tot ten hoogste het bedrag van de (materieel bestaande) belastingschulden van de beslagen ondernemer ten tijde van de verkoop van de bodemzaken. De zekerheidshouder krijgt tot het bedrag dat hij aan de ontvanger heeft betaald een regresvordering op de belastingschuldige. Een vergelijkbare regeling is aan de orde als de zekerheidshouder de ontvanger binnen de periode van vier weken niet in de gelegenheid heeft gesteld om diens verhaalsrecht op de bodemzaken uit te oefenen. De zekerheidshouder moet dan de door de ontvanger vast te stellen executiewaarde van de bodemzaken vergoeden. Tegen de vaststelling van deze waarde staat bezwaar en

beroep open bij de fiscale rechter.

De verplichte melding gaat in per 1 januari 2013 voor nieuwe belastingschulden en nieuw te vestigen zekerheidsrechten; voor bestaande zekerheidsrechten geldt een overgangstermijn van drie maanden.

Commentaar

Met de voorgestelde regeling krijgt de ontvanger van de Belastingdienst een wettelijk pandrecht dat vóórgaat op alle andere pandrechten, en zelfs op het eigendomsrecht van een bodemzaak. Dit voorstel zal een forse negatieve impact hebben op de kredietverlening in ons land: financiële instellingen en leasemaatschappijen zien hun zekerheidsrechten verworpen tot de spreekwoordelijke 'wassen neus' en dat zal hen nog terughoudender maken bij de kredietverstrekking aan ondernemers.